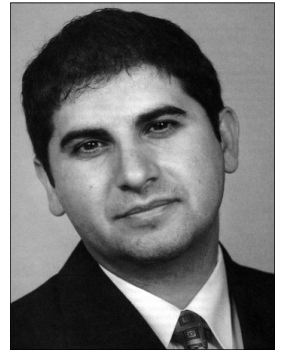

„A cigány gyerek sorsa a pedagógus kezében van”

Makula György rendőr őrnagy, az Országos Rendőr-főkapitányság sajtószerkesztője 1980-ban született Jászberényben. Jászapátiban a Mészáros Lőrinc Gimnáziumban érettségizett, aztán bűnügyi szakon végzett a Rendőrtiszti Főiskolán, majd emberi jogot tanult a Közép-európai Egyetemen (CEU). 2001 és 2009 között a Budapesti Rendőr-főkapitányságon dolgozott bűnmegelőzési területen. 2005-ben tanulmányúton járt az Egyesült Államokban, 2006-ban társaival megalapította az Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Egyesületet. 2009 tavasza óta az ORFK sajtószerkesztője.

ASA felvétele

– Ön, ahogy mondani szokás, szép jövő előtt áll, hiszen huszonkilenc évesen már az Országos Rendőr-főkapitányság egyik sajtószerkesztője, de foglalkoztatja-e a múltja, a családja története?

– Büszke vagyok a családomra, egyszerű, de becsületos cigány családból származom. Úgy tudom, csak egyetlen Makula család van, mely emberemlékezet óta Jászberényen él. Én vagyok a Makula Györgyök közül legalább az ötödik, a György nevet mindig az elsőszülött kapta, a hagyományt én is örököm: a fiam is György. A régiékről csak a családi szóhasználatból vannak ismereteim. Hallottam például egy híres fémművesről, pontosabban csengőkészítő mesterről, aki az apám dédapja volt, természetesen György néven, de csak Csengős Gyurkának hívták. Úgy tudjuk, hogy a jászberényi templomi harang készítéséhez is köze volt, de nem lett belőle „harangos” Gyurka, mindig Csengős maradt. Édesanyám Gyöngyösön született, nagyapám muzsikos volt, főleg lakodalmakon hegedült. Nekik is volt becenevük: a Sütő. Ez pedig onnan származik, hogy valamelyik fölmenőjük pipasütő mester volt.

– Pipasütő?

– Igen, keramikus, aki a pipák mellett más kerámia-tárgyak formálásával és égetésével is foglalkozott.

– Mit tud róla, a családja mennyire élt benne a cigány hagyományban, nyelvben?

– Apám tradicionálisabb családból való, neki lovári az anyanyelve, így is beszéltek otthon. Anyámék nem tudtak cigányul, az ő anyanyelve magyar. Mi otthon csak magyarul beszélünk, nagyobb családi ünnepeken olykor lovárirra váltottak az idősebbek, de ha látták, hogy többen nem értik, akkor visszatértek a magyarra. A cigány hagyományból sok mindent ápolunk, a virrasztást, a temetési rítusokat, a nevelésben él az öregek tisztelete, kár, hogy ma már egyre gyengébb formában.

– Volt mese otthon gyerekkorukban?

– Főleg a nagymamám mesélt nekünk, apám pedig a mesélésről mesélt. Arról, hogy a cigánytelepen az öregek a tábornoknál hogyan mondták a régi történeteket. Ezért mindenki tisztelte őket, de nemcsak ezért, minden szempontból különleges helyzetük volt a családban. A cigányok másként bántak a gyere-

kekkel is, minden közösségi eseményen részt vehettek, szinte felnőttként kezelték őket. Mindenki úgy beszél a telep szegénységéről, mint valami erkölcsi aranykorról, amikor a cigányság együtt élt, közösségben, mindenki ismert mindenkiket, s nagy volt az összetartás. Ha egyik családban nem volt ennyivaló, s a gyerek átment a szomszédba, ugyanúgy kapott, mint a szomszéd saját gyerekei.

– A szülei mivel keresték a kenyerüket?

– Anyám is, apám is nyolc osztályt végzett csak, bár apámat nagyon biztatták a pedagógusai, hogy tanuljon tovább, mert jófejű gyerek volt, ő azonban nem ment, amit később nagyon megbánt. Így aztán segédmunkásként dolgozott főleg az építőiparban, anyukám varrónő volt, és takarítani járt. Én pedig tízéves gyerekként átéltem a rendszerváltás utáni nagy munkanélküliség minden nyomorúságát. Mindketten állás nélkül maradtak, alkalmi munkákból tartották fenn a családot, nagyon nehéz idők voltak. Veszélybe került a továbbtanulásom is, ami-re pedig nagyon vágytam, hisz mindig jó tanuló voltam. Két évvel fiatalabb Rita húgom szakmunkás képesítést szerzett, ő most bolti eladóként dolgozik.

– Ha csak veszélybe került, akkor az azt jelenti, hogy végül sikerült. Hogyan?

– Jászapátiban a Mészáros Lőrinc Gimnáziumba kerültem, de ha nem kaptam volna a Soros Alapítványtól ösztöndíjat, nem tudtam volna elvégezni a középiskolát, sőt még a főiskola alatt is támogatták a tanulmányaimat.

– Honnan tudták, hogy van Jászberényen egy támogatásra érdemes cigány gyerek?

– Pályázni kellett rá, a tanáraink segítettek, nagyon hálás vagyok nekik is, az alapítványnak is, enélkül a főiskola sem ment volna.

– Mi ösztönözte, mi hajtotta, hogy tanuljon?

– Sok cigány családban nem érzik még a tanulás fontosságát, nekem az volt a szerencsém, hogy szüleim, noha maguk nem tanultak tovább, nekem azt sulykolták, hogy tanulás nélkül nem megyek semmire. Ami nem jelentette azt, hogy különösebben odafigyeltek volna a tanulásomra, vagy megkérdezték volna naponta, kész van-e a lecke. Én egyszerű-

Részlet Szále László „Kitörők” című interjúkötetéből. Megjelent a Kornétás Kiadónál, 2009-ben.

en szerettem tanulni, s élveztem, ha jó eredményt értem el. Ez az általánosban könnyen ment, a gimnáziumban azonban már szükség volt a szorgalomra is, tudatosabb gondolkodásra, időbeosztásra. Jellemző egyébként, hogy egy rokonom, akinek hasonló korú gyerekei vannak, mint én, amikor gimnáziumba iratkoztam, kritizálta apámat: nem lesz szakmája a gyerekeknek, mihez fog kezdeni? Ha szakmát tanul, két-három év múlva pénzt keres. Apám csak annyit mondott neki: nem baj, jó ez így.

– *A tanáira hogy emlékszik?*

– Csak jót tudok mondani. Minden tiszteletet megérdemelnek, sokat segítettek, látták bennem a tüzet, az esélyt, hogy érdemes velem foglalkozni. Azt hiszem, ez a lényeg: a cigány gyerek sorsa a pedagógus kezében van. Segítették, de én is partner voltam.

– *Azt hiszem, ez a lényeg másik fele. Érték-e hátrányok a származása miatt?*

– Jászkiséren nem találkoztam semmiféle ellenségeskedéssel. Ahol mi laktunk, ott éltek cigányok, nem cigányok egyaránt. Ha hazamegyek, ugyanolyan szeretettel üdvözlnek a magyarok is, a cigányok is. Gyerekként a nyári munkákat is együtt végeztük, kapáltunk, paradicsomot szedtünk stb. Az előítéletekről persze tudtunk, de én személy szerint soha nem tapasztaltam.

– *Volt-e terve, mit fog csinálni érettségi után?*

– Negyedikben már tudnom kellett, merre akarok továbbmenni. A Műszaki Egyetem mérnöki kara volt a fő vágyam, de nyilvánvalóvá vált, hogy a lehetőségeim ennek elvégzéséhez kevesek, a szüleim nem tudnak támogatni. Egyértelmű volt, hogy olyan szakmát kell keresnem, ahol önfenntartó lehetek. Két ilyen lehetőség kínálkozott: a katonatiszti és a rendőrtiszti pálya. A döntésemben az is közrejátszott, hogy olyan munkára vágytam, amelynek lényege az emberekkel való foglalkozás, kicsit patetikusan: az értük végzett munka. Végül a rendőrtiszti főiskolát választottam, első évben az ösztöndíjból éltem, második évben már őrmester lettem, fizetést kaptam, ami máshol elérhetetlen lett volna. Kollégiumban laktam, a XII. kerületben, a Farkasvölgyi úton.

– *Voltak még romák az évfolyamukban?*

– Talán ketten voltak, legalábbis én azt gondoltam róluk, ám ők mintha nem szívesen vállalták volna. Egyszer megkérdezte tőlem egy újságíró, hogy mit szeretek kevésbé: a cigány- vagy a rendőrvicceket. Meglepődtem: tényleg, milyen sok előítélet él mind a cigányokkal, mind a rendőrökkel szemben. Aztán azt feleltem, hogy inkább a cigányviccek irritálnak, hiszen arról, hogy ki hova születik, végképp nem tehet.

– *Milyen szakra járt a főiskolán, és amikor végzett, hova került?*

– Bűnügyi szakra jártam, hogy egyszerűen mondjam: aki itt végez, az nyomozó lesz. 2001-ben kaptam meg a diplomámat, attól kezdve egészen 2009 márciusáig bűnmegelőzési területen dolgoztam a Budapesti Rendőr-főkapitányságon. Színes, érdekes munka volt, ott lettem hadnagy, főhadnagy, végül százados.

– *Most pedig már őrnagy, és az ORFK egyik szóvivője. Hogyan történt ez a nagy ugrás?*

– Ültem az irodámban és megcsörrent a telefon. Egy magas rangú tiszt hívott az ORFK személyügyi szolgálatvezetőjének megbízásából. Az első gondolat, ami átvillant az agyamon, az volt: engem egy tábornok hív, vajon mit csináltam? Jót? Rosszat?

– *Valamit kellett csinálnia. S a végeredményből visszakövetkeztetve, inkább jót. Mi volt az?*

– Mindig azt éreztem, hogy rendőri munkám mellett – a származásomból is következően – segítenem kell az utánunk jövő nemzedékeket is, hogy minél több cigány fiatal járhasson be az enyémhez hasonló utat. 2006 végén több kollégámmal egy szakmai civil szervezetet alapítottunk az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium támogatásával. Ennek a neve: Európai Roma Rendvédelmi Bajtársi Egyesület, mely egyedülálló kezdeményezésnek számít – nemcsak Magyarországon, hanem Európában is.

– *Akkor honnan jött az ötlet?*

– 2005-ben az Amerikai Egyesült Államokban jártam tanulmányúton. Ott találkoztam egy szimpatikus, két méter magas, nyugdíjas fekete rendőrrel. Ő volt a fekete rendőrök szövetségének – a National Black Police Association (NBPA) – vezetője, aki nagy hatással volt rám. Sokat beszélgettünk, s kiderült, hogy a hetvenes évek elején a színes bőrű rendőrök helyzete (és száma) hasonlatos volt azzal, mint ami most Magyarországon van. S noha a két ország történelme, társadalma nagyon különböző, az ottani fejleményeknek vannak számunkra is megszívlelendő tanulságai. A hetvenes évektől kezdve a színes bőrű rendőröknek folyamatosan nő a száma, s egyre magasabb szinten jelen vannak a magas rangú tisztek körében is. Ebben a NBPA-nak kimagasló szerepe volt, olyannyira, hogy hasonló szervezetet alapítottak Kanadában és Nagy-Britanniában is. Amikor hazajöttem, úgy éreztem, ilyen szervezetet nekünk is létre kellene hoznunk. Az elhatározást tett követte. Szerencsém volt, mert az első rendőri vezető, akinek elmondtam az ötletemet, nyitott volt rá, nyomban fölismerte a jelentőségét, és támogatta tervünket. Dr. Boda József rendőr ezredesről van szó, a Nemzeti Oktatási Központ vezetőjéről, aki kezdettől segítette a munkánkat.

– *Mit tud tenni egy civil egyesület azért, hogy például több cigány fiatal menjen rendőrnek?*

– Dicsekvés nélkül mondhatom, nagyon sok mindent. Tavaly például egy kis kampányt indítottunk. A metróban óriásplakátokat helyeztünk el, melyek cigány embereket mutattak egyenruhában, s amelyek nagyon hatásosnak bizonyultak. Azokkal az előítéletekkel szemben igyekeztünk föllépni, amelyek „cigánybűnözésről” szólnak, arról, hogy minden cigány bűnöző. Az emberek többségének fogalma sincs róla, hogy a rendvédelmi szerveknél, rendőrségnél, tűzoltóságnál mennyi roma származású ember dolgozik, sokuk már tíz-húsz éve.

– *De gondolom, nem elegendő. Mi lett a kampány visszhangja, következménye?*

– A médiavisszhang nagy volt, még a BBC News is hírt adott róla egy másfél perces videoanyagban, amire nagyon büszke vagyok. Továbbá biztosított bennünket támogatásáról az amerikai és a brit nagykövet, és több magyar EU-képviselő.

– *Az egész abból indult ki, hogy Amerikában beszélgettél egy nagydarab fekete rendőrrel. Ilyen jó nyelvi képzés folyik a rendőrtisztai főiskolán?*

– Nemcsak ott tanultam, hanem az IRM Nemzetközi Oktatási Központban is meg a Közép-európai Egyetemen, a CEU-n, ahol az angol mellett emberi jogokat is hallgattam. 2007-ben tettem le a felsőfokú angol nyelvvizsgát. De visszatérve a következő nyelvet firtató kérdésére: a kampány nemcsak a többségi társadalom előítéleteinek szólt, hanem a roma fiataloknak is sugallta a rendőri pályát mint perspektívát. Ezzel segítve a rendőri szervezetek, melyek ugyancsak sokféle módon ösztönzik a fiatalokat, jönnek rendőrnek.

– *Például hogyan?*

– Nyaranta szerveznek rendvédelmi tábort, ahol a résztvevők megkapnak minden olyan ismeretet, mi kell ahhoz, hogy rendőrök lehessenek. És természetesen nemcsak ismereteket, hanem vonzó élményekben is van részük ezekben a táborokban.

– *Mindent összevetve milyen az érdeklődés a cigány fiatalokban a rendőri pálya iránt?*

– Van érdeklődés, de sok a szűrő is, és vannak, akik azért nem jutnak el ideig, mert lehet, hogy rendőrök szeretnének lenni, de nem tettek eleget érte, például nem elég jó az iskolai eredményük. Tehát a mi munkánk nemcsak arra irányul, hogy minél többen jöjjenek rendőrnek, hanem arra is, hogy minél többet tegyenek azért, hogy céljukat elérjék. Vannak ösztöndíjak is. Most például három egyetemista – két jogász és egy államigazgatási főiskolás – kap rendőrségi ösztöndíjat azért, hogy ha végez, hozzánk jöjjön dolgozni.

– *Térjünk vissza oda, hogy megcsörrent a telefon. Nem félt ezt a munkát elvállalni minden ilyen típusú előzmény nélkül? Ráadásul sokszor olyanért is a szóvivőn csattan az ostor, amiről végképp nem tehet.*

– Hogy a sok kiváló rendőrtiszt közül engem választottak, abban a fenti „érdemeimen” túl biztosan szerepet játszott a származásom is. Tatárszentgyörgy után voltunk, gondolom, a kinevezésemben volt olyan megfontolás is, hogy a két szóvivőből az egyik roma legyen. Ennek is fontos üzenete van. Természetesen én magam is gondolkodtam a dolgon, de biztattak, hogy képes leszek helytállni, s én is arra jutottam, hogy nehéz lesz, nehéz lesz, de az ember az élettől alighanem csak egy ilyen esélyt kap. Ezért hát túl sokat nem spekuláltam, hittem magamban, hogy mindent meg fogok tenni azért, hogy jó szóvivő legyek. Kaptam megfelelő képzést, felkészítést, kollégáktól tanácsokat... a többi rajtam áll.

– *Mi volt a legnehezebb az induláskor?*

– Az, hogy merőben másfajta munka volt, mint amit addig csináltam, de még inkább az elvárás súlya és felelőssége, az, hogy jól kell kommunikálni,

hogy az emberek értsék, amit mondok, s emellett szakmailag is pontosan fogalmazzak.

– *Csak az tud érthetően és pontosan fogalmazni, aki ért hozzá. Hogyan lehet ennyi mindenhez érteni?*

– Valóban rengeteg szakterület van, a bűnügyektől, a közrendvédelmen át egészen a közlekedésrendészetig mind külön szakma, nem könnyű mindegyikben otthon lenni. Ráadásul az újságírók sokszor szakmai részletekre kíváncsiak, sok készülést igényel mindenben naprakésznek lenni. Nem beszélve arról, hogy egy-egy élő adásban nemcsak az kerülhet szóba, ami az adott témához tartozik, a riporterek bármire rákérdezhetnek, s nagyon kínos lenne, ha nem tudnék rá érdemben reflektálni. Rengeteg energiát emészt fel a tájékozódás, a fölkészülés.

– *Hányan segítik a munkájukat?*

– Ketten vagyunk szóvivők Bényi Mónikával, tiztizenkét fő segíti a munkánkat, de sokszor a duplájára lenne szükség. Rögtön az elején bedobtak a mélyvízbe, az első pár hónap nagyon nehéz volt, de most már úgy érzem, „leér a lábam.”

– *Sok kényes ügy van mostanában, hogyan lehet azt elérni, hogy a rendőrség különféle fórumai egységesen kommunikáljanak?*

– Az ORFK általános szakmai kérdésekben, országos érvényű rendőrségi akciók, programok kapcsán vagy a nagyobb volumenű ügyekben, kiemelt bűnügyekben szólal meg. Ilyen volt például a romák sérelmére elkövetett bűntények sorozata. Van kifejezetten szakirányító tevékenységünk is, a mi dolgunk a fő kommunikációs irány megszabása. A rendőrségen belül egész kommunikációs szervezeti rendszer működik, az ORFK szóvivői irodája mellett vannak megyei sajtószolgálatok, s külön kommunikációs részlege van a Nemzeti Nyomozóirodának, a Készenléti Rendőrségnek is. Mindegyikkel állandó és szoros munkakapcsolatban állunk.

– *Ön nagyon fiatal ember, mit csinál szabadidejében?*

– Ha van szabadidőm, az elsősorban a gyermekeimé, a nyolcéves kislányomé és a négyéves fiamé. Ha még marad időm, nagyon szeretek karaokézni. Ez az éneklési mód fölszabadít, mindenki toleráns a másik iránt, nem nevetik ki a gyengébben éneklőt sem, és hát jó az angol nyelv gyakorlásához is. Amikor angolul tanultam, sok zenét hallgattam, megkerestem a dalok szövegét, s nagyon jó érzés volt érteni őket. Különösen a Cranberries együttes okos, tartalmas szövegű dalait szeretem.

– *Én bűnügyi regényeket olvastam nyelvyakorlás gyanánt. Ön hogy áll a krimikkel?*

– Nem szeretem a krimi, nekem túl tömény, bizonyára azért is, mert egész nap ezzel foglalkozom, telítődik az ember agya. Másra vágyik, például zenére, sok zenére.

– *Van szakmai ars poeticája?*

– Egyelőre csak az, hogy az ember a munkáját jól, a lehető legjobban végezze, és élvezze, szeresse, amit csinál.

Szále László